

Ministerstwo Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
dr Marcin Romanowski

DSRIN-V.053.5.2022
Warszawa, 02 stycznia 2023 r.

Pan
dr hab. Marcin Wiącek
Rzecznik Praw Obywatelskich

Wasz znak: IV.7024.1.2022.MK

Szanowny Panie Rzeczniku,

w odpowiedzi na Pana pisma z dnia 18 maja 2022 r. oraz z dnia 10 października 2022 r. w pierwszej kolejności pragnę przeprosić za znaczne opóźnienie w udzieleniu odpowiedzi.

Pragnę wskazać, że przedstawione przez Pana Rzecznika zagadnienie dotyczące unormowań w zakresie wynagrodzenia opiekuna osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie wymagało dokonania ich wszechstronnej analizy.

Należy bowiem zauważyć, że przepis art. 162 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359), dalej: „k.r.o.”, został zmieniony ustawą z dnia 6 listopada 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2008 r. poz. 1431), dalej: „nowela k.r.o. z 2008 r.”, wprowadzając zasadę odpłatności za sprawowanie opieki nad osobą ubezwłasnowolnioną całkowicie. Poprzednio regułą stanowiła bezpłatność opieki, co uzasadniano m.in. obywatelskim charakterem obowiązku objęcia opieki. Opiekun mógł domagać się przyznania mu stosowanego wynagrodzenia, jeżeli z opieką był związany zarząd majątkiem pupila wymagający znacznego nakładu pracy.

Jak wskazano w uzasadnieniu noweli k.r.o. z 2008 r. *„niechęć do podejmowania obowiązków opiekuna (w szczególności wobec osoby całkowicie ubezwłasnowolnionej) jest powodowana zarówno obawami przed niepodołaniem obowiązkowi sprawowania pieczy i zarządu sprawami majątkowymi podopiecznego, jak i obawa przed poniesieniem kosztów sprawowania objętej funkcji, mimo ustawowej regulacji dochodzenia zwrotu poniesionych nakładów i wydatków (art. 163 k.r.o.) oraz czasochłonnością funkcji opiekuna”*. W ocenie ustawodawcy zasadne jest zatem objęcie zasadą odpłatności także osobistych starań o osobę podopiecznego i pieczę nad nim, które wymagają często znacznego poświęcenia własnego czasu kosztem pracy zarobkowej lub odpoczynku. Należy też zauważyć, że wprowadzenie odpłatności opieki miało na celu ułatwienie znalezienia odpowiednich kandydatów na opiekuna.

Wstępna analiza obecnie obowiązującego rozwiązania w zakresie przyznawania wynagrodzenia opiekunowi prawnemu osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie, wprowadzonego nowelą k.r.o. z 2008 r., prowadziła do wniosku, że jest ono prawidłowe.

Zgodnie z art. 155 § 1 k.r.o. opiekun sprawuje pieczę nad osobą i majątkiem pozostającego pod opieką. Klasycznie przyjmuje się, że na opiekę składają się: pieczę nad osobą, zarząd majątkiem oraz reprezentacja pupila.

W przypadku osób pełnoletnich ubezwłasnowolnionych całkowicie rola opiekuna polega przede wszystkim na dokonywaniu czynności prawnych w imieniu i na rzecz ubezwłasnowolnionego. Instytucja ubezwłasnowolnienia całkowitego dotyczy bowiem zasadniczo osób, które wskutek choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych nie są w stanie kierować swym postępowaniem (art. 13 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2022 r. poz. 1360 ze zm.), dalej: „k.c.”). Przesłanki ubezwłasnowolnienia całkowitego są zatem związane nie ze sprawnością fizyczną, lecz ze swego rodzaju deficytem „intelektualnym” uniemożliwiającym tym osobom prowadzenie swoich spraw, tak dotyczących ich osoby, jak i majątku. Celem opieki prawnej ustanawianej dla osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie jest niesienie pomocy podopiecznemu w załatwianiu jego spraw osobistych lub majątkowych, bowiem ubezwłasnowolnienie ogranicza osobę ubezwłasnowolnioną całkowicie w podejmowanie czynności prawnych, a nie działań faktycznych. Opiekun prawny będzie zatem reprezentował osobę pozostającą pod opieką przy czynnościach prawnych, zarządzał jej majątkiem, podejmował starania o zapewnienie jej godnego życia, w tym zapewnienia jej środków utrzymania, leczenia, czy rehabilitacji, dbał, aby nie zagrażała sobie i innym. Należy przy tym podkreślić, że opiekun nie jest zobowiązany do dostarczania tych środków osobiście, ale powinien wystąpić w imieniu ubezwłasnowolnionego całkowicie o przyznanie mu odpowiedniego wsparcia – renty, zasiłków, świadczeń opiekuńczych, leczniczych itp., może wystąpić o umieszczenie podopiecznego w szpitalu, zakładzie opiekuńczo-leczniczym czy domu pomocy społecznej – jeżeli wymaga tego stan zdrowia podopiecznego.

Nie ulega wątpliwości, że opieka prawna nad osobą ubezwłasnowolnioną całkowicie jest zadaniem bardzo trudnym, ale godzi się też zauważyć, że nie musi być – i większości przypadków nie jest – związana z opieką faktyczną.

Zgodnie z obecnie obowiązującym brzmieniem art. 162 § 1 k.r.o. zasadą jest, iż za sprawowanie opieki opiekunowi winno zostać przyznane stosowne wynagrodzenie. Opiekunowi osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie nie przyznaje się wynagrodzenie jedynie w przypadkach, gdy:

- opiekun nie żąda wynagrodzenia,
- nadkład pracy opiekuna jest nieznaczny,
- sprawowanie opieki jest związane z pełnieniem funkcji rodziny zastępczej,
- opieka czyni zadość zasadom współżycia społecznego (art. 162 § 2 k.r.o.).

O ile trzy pierwsze z wymienionych sytuacji nie rodzą poważniejszych wątpliwości, o tyle czwarta z nich – co zostało podniesione w piśmie Pana Rzecznika – budzi pewne kontrowersje.

W pierwszej kolejności należy podkreślić, że wyłączenie odpłatności opieki ze względu na zasady współżycia społecznego nie może być rozumiane w ten sposób, że sam fakt sprawowania opieki czyni zadość zasadom współżycia społecznego, bowiem prowadziłyby to do wniosku, że możliwe jest sprawowanie opieki w sprzeczności z tymi zasadami. W unormowaniu tym chodzi więc o to, że wynagrodzenia nie przyznaje się, gdy nie sama opieka, a jej bezpłatne sprawowanie jest zgodne z zasadami współżycia społecznego.

Godzi się również podkreślić, że klauzula zasad współżycia społecznego występuje obecnie w polskim systemie prawnym bez jakichkolwiek ograniczeń ideologicznych. Przyjmuje się, że odwołuje się ona do powszechnie uznanych w społeczeństwie wartości. Ta klauzula generalna może występować w różnych rolach, m.in. jako instrument zapobiegający powstaniu konsekwencji prawnych, które ze względu na szczególny kontekst sytuacyjny

budziłyby powszechną dezaprobatę moralną i tym samym prowadziłyby do naruszenia spójności aksjologicznej porządku prawnego.¹

Przyjmuje się, że bezpłatne sprawowanie opieki czyni zadość zasadom współżycia społecznego wówczas, gdy w świetle powszechnie przyjętych w społeczeństwie norm moralnych jej sprawowanie jest wymogiem i spełnieniem oczekiwań społeczeństwa. Należy zgodzić się z twierdzeniem, które wg Pana Rzecznika prezentowały sądy rozpoznające sprawy o przyznanie wynagrodzenia opiekunowi prawnemu, że w kulturze polskiej naturalnym i powszechnie praktykowanym jest, że najpierw to rodzice dbają o wychowanie i utrzymanie swoich dzieci, z czasem zaś, kiedy oni sami wymagają wsparcia, to dzieci udzielają im pomocy, zarówno osobiście, jak i materialnie. Nie sposób jednak uznać, że zawsze w przypadku sprawowania opieki nad osobą ubezwłasnowolnioną całkowicie przez osoby dla niej najbliższe (krewnych, na których ciąży wobec tej osoby ustawowy obowiązek alimentacyjny, określony w art. 128 k.r.o.) jej bezpłatne sprawowanie będzie czyniło zadość zasadom współżycia społecznego. Spełnienia obowiązku alimentacyjnego – tak wobec małoletniego, jak i osoby pełnoletniej dotkniętej niepełnosprawnością – może polegać w całości lub w części na osobistych staraniach o jej utrzymanie i zapewnienie jej odpowiednich warunków. Zatem opiekun prawny osoby, wobec której ciąży na nim ustawowy obowiązek alimentacyjny realizuje swoje obowiązki opiekuna w ramach świadczeń alimentacyjnych, zaś inni krewni – obciążeni tym obowiązkiem alimentacyjnym w tej samej kolejności – winni pokrywać w całości lub w części koszty utrzymania podopiecznego.

Jeżeli jednak sprawowanie tej opieki jest połączone ze znacznym nakładem pracy i osobistych starań opiekuna, czy powoduje wręcz konieczność rezygnacji przez opiekuna z realizacji jego zainteresowań i pasji, a nawet z pracy zawodowej, to nie sposób uznać, że bezpłatne sprawowanie takiej opieki jest zgodne z zasadami współżycia społecznego.²

Zarówno ustalając uprawnienie opiekuna prawnego do wynagrodzenia za sprawowanie opieki prawnej, jak i ustalając wysokość tego wynagrodzenia sąd jest obowiązany uwzględnić wszystkie okoliczności, tj.: zakres obowiązków opiekuna co do pieczy nad osobą podopiecznego – co jest zależne przede wszystkim od stanu zdrowia podopiecznego; zakres obowiązków opiekuna co do zarządu majątkiem podopiecznego – co jest zależne przede wszystkim od wielkości i rodzaju tego majątku; nakład i rodzaj pracy opiekuna; jakości sprawowanej opieki; wpływ pracy opiekuna na dochodowość majątku. Należy przy tym pokreślić, że wynagrodzenie opiekuna prawnego stanowi swoisty ekwiwalent za czas i zaangażowanie opiekuna w sprawy podopiecznego, nie jest natomiast wynagrodzeniem z tytułu cywilnoprawnej umowy o świadczenie usług.

Zatem każdorazowo, sąd rozpoznający wniosek opiekuna prawnego, będącego osobą zobowiązaną do alimentacji podopiecznego, o przyznanie mu stosownego wynagrodzenia, winien indywidualnie rozważyć, czy zakres obowiązków opiekuna prawnego i jego nakład pracy (rodzaj wykonywanych czynności, ich czasochłonność, okres sprawowania tej funkcji) przekracza zakres ciążącego na nim obowiązku alimentacyjnego, a co za tym idzie czy bezpłatne sprawowanie tej opieki czyni zadość zasadom współżycia społecznego.

Za prawidłowością obecnej regulacji w zakresie wynagrodzenia opiekuna prawnego, a zwłaszcza pozostawieniem jako samodzielnej przesłanki odmowy przyznania takiego wynagrodzenia zasad współżycia społecznego, przemawia także konieczność

¹ por. H. Haak, A. Haak-Trzuska „Opieka i kuratela. Komentarz do art. 145-184 KRO oraz związanych z nimi regulacji KPC (art. 516, 518, 520, 573-574, 590-598, 599-602, 604-605)”, wydanie 2, wydawnictwo C.H. Beck 2021 r., komentarz do art. 162 teza 7.

² por. G. Jędrejek „Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Opieka i kuratela. Komentarz do art. 145-184”, wydawnictwo Wolters Kluwer Business 2014 r. za M. Domański, J. Stryk „Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz” pod red. K. Osajdy, wydanie 9, Legalis 2022 r.

uwzględnienia takich przypadków, gdy mimo iż nakład pracy opiekuna nie był nieznaczny, to równocześnie opiekun prawny dopuścił się wobec podopiecznego czynów nagannych. Nie sposób uznać za zgodne z zasadami współżycia społecznego przyznanie opiekunowi prawnemu wynagrodzenia za sprawowania opieki, gdy opiekun prawny co prawda sprawował swoje obowiązki poświęcając na to określony czas, ale jednak sprawował te obowiązki w sposób niewłaściwy czy wręcz dopuścił się przestępstwa wobec osoby podlegającej jego pieczy.

Z powyższych względów wydaje się zatem, że przewidziane przez ustawodawcę przypadki, w których opiekunowi nie przyznaje się wynagrodzenia, a co należy podkreślić stanowiące katalog zamknięty, są ze wszech miar zasadne.

Podniesione przez Pana Rzecznika wątpliwości wydają się być związane przede wszystkim z przyjmowanym w orzecznictwie niektórych sądów poglądem, że bezpłatne sprawowane opieki przez osoby spokrewnione z podopiecznym, zwłaszcza przez jego rodziców, niezależnie od tego, jakiego nakładu pracy wymaga sprawowanie opieki, czyni zadość zasadom współżycia społecznego, a tym samym nie zasługuje na przyznanie wynagrodzenia.

Jak wynika z badań przeprowadzone przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości³, w których analizie poddano 200 spraw prowadzonych przez 45 losowo wybranych sądów rejonowych z całej Polski, w których opieka prawna nad ubezwłasnowolnionym całkowicie została ustanowiona w latach 2020-2021, i w których ustanowiono 213 opiekunów dla 201 osób (w 1 postępowaniu ustanowiono opiekuna dla dwóch osób a w 12 postępowaniach dla ubezwłasnowolnionego całkowicie ustanowiono 2 opiekunów) jedynie w 1 sprawie został złożony wniosek o przyznanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki. W tej sprawie opiekunem osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie była osoba niespokrewniona, wskazana przez Ośrodek Pomocy Społecznej na wniosek sądu.

Równocześnie godzi się jednak zauważyć, że osoby sprawujące opiekę nad niepełnosprawnym członkiem rodziny (w tym osobą ubezwłasnowolnioną całkowicie) mogą korzystać z pomocy państwa w postaci świadczeń opiekuńczych przyznawanych na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2022 r., poz. 615 ze zm.), dalej: „ustawa o świadczeniach rodzinnych”. Są to:

- świadczenie pielęgnacyjne;
- specjalny zasiłek opiekuńczy.

Świadczenie pielęgnacyjne (obecnie w wysokości 2119 zł miesięcznie) - zgodnie z art. 17 ust. 1 ww. ustawy przysługuje:

- 1) matce albo ojcu,
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka (opiekun faktyczny to osoba opiekująca się dzieckiem, która wystąpiła do sądu z wnioskiem o jego przysposobienie),
- 3) osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 4) innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności

- jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie

³ S. Kotas-Turoboyska, „Postępowanie sądowe dotyczące opieki nad osobą ubezwłasnowolnioną całkowicie”, niepubl., Warszawa 2021.

ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

A zatem świadczenie pielęgnacyjne skierowane jest (z wyjątkiem opiekuna faktycznego dziecka, którym jest osoba w trakcie adopcji) do osób zobowiązanych do alimentacji na podstawie k.r.o., które są spokrewnione z osobą niepełnosprawną - krewni w linii prostej oraz rodzeństwo.

Niestety prawo do świadczenia pielęgnacyjnego uzależnione jest od daty powstania niepełnosprawności osoby wymagającej opieki. Zgodnie bowiem z art. 17 ust. 1b ustawy o świadczeniach rodzinnych, świadczenie pielęgnacyjne przysługuje, jeżeli niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała nie później niż do ukończenia 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej, jednak nie później niż do ukończenia 25 roku życia.

Tak więc, o świadczenie pielęgnacyjne mogą ubiegać się osoby sprawujące opiekę nad niepełnosprawnym członkiem rodziny, którego niepełnosprawność powstała w dzieciństwie, najczęściej są to rodzice dzieci niepełnosprawnych.

Świadczenie pielęgnacyjne przysługuje niezależnie od dochodu rodziny, a jego wysokość podlega corocznej waloryzacji w oparciu o procentowy wskaźnik wzrostu minimalnego wynagrodzenia za pracę. Prawo do tego świadczenia przyznawane jest na okres ważności orzeczenia o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności osoby wymagającej opieki.

Specjalny zasiłek opiekuńczy (obecnie w wysokości 620 zł miesięcznie) - zgodnie z art. 16a ust.1 ustawy o świadczeniach rodzinnych, przysługuje osobom, na których zgodnie z przepisami kodeksu rodzinnego i opiekuńczego ciąży obowiązek alimentacyjny (krewni w linii prostej oraz rodzeństwo), a także małżonkom, jeżeli:

- 1) nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub
- 2) rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej

- w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

W praktyce, specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom, które nie spełniają warunków otrzymywania świadczenia pielęgnacyjnego, tj. przede wszystkim ww. warunku daty powstania w dzieciństwie niepełnosprawności osoby wymagającej opieki.

Tak więc, specjalny zasiłek opiekuńczy adresowany jest przede wszystkim do opiekunów dorosłych osób niepełnosprawnych, gdyż w odróżnieniu od świadczenia pielęgnacyjnego, przysługuje niezależnie od daty powstania niepełnosprawności osoby wymagającej opieki, ale przysługuje za to jedynie po spełnieniu kryterium dochodowego, które wynosi 764 zł miesięcznie w przeliczeniu na osobę w rodzinie osoby sprawującej opiekę i osoby wymagającej opieki. Prawo do tego świadczenia ustala się co do zasady na okres zasiłkowy trwający od 1 listopada do 30 października roku kolejnego.

Reasumując, w obowiązującym stanie prawnym, o powyższe świadczenia opiekuńcze mogą ubiegać się opiekunowie osób niepełnosprawnych (również ubezwłasnowolnionych całkowicie), jeżeli są spokrewnieni z osobą niepełnosprawną (krewni w linii prostej oraz rodzeństwo) lub dodatkowo w przypadku specjalnego zasiłku opiekuńczego pozostają w związku małżeńskim z osobą niepełnosprawną – wskazane odpowiednio w art. 17 ust. 1 oraz 16a ust. 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Natomiast osobie deklarującej sprawowanie opieki (w tym osobie ustanowionej opiekunem osoby ubezwłasnowolnionej), niespokrewnionej czy też niepozostającej w związku małżeńskim z osobą niepełnosprawną, z racji braku obowiązku alimentacji, świadczenia te nie przysługują.

Istotne jest również, że aby opiekun osoby niepełnosprawnej mógł ubiegać się o przyznanie prawa do ww. świadczeń opiekuńczych, osoba wymagająca opieki musi legitymować się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności w rozumieniu art. 3 pkt 21 ww. ustawy bądź, w przypadku dziecka w wieku do ukończenia 16 r. życia orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji

Poza ww. świadczeniami przysługującymi opiekunom osób niepełnosprawnych, w systemie świadczeń opiekuńczych funkcjonuje zasiłek dla opiekuna uregulowany w obowiązującej od 15 maja 2014 r., ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, która stanowi realizację wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 5 grudnia 2013 r., sygn. akt K 27/13.

Zasiłek dla opiekuna (obecnie w wysokości 620 zł) skierowany jest wyłącznie do osób, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznających prawo do świadczenia pielęgnacyjnego.

Opiekunowie osób niepełnosprawnych, których decyzje o przyznaniu prawa do świadczenia pielęgnacyjnego wygasły z mocy prawa na podstawie, uznanych za niezgodne z Konstytucją, art. 11 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1548 oraz z 2013 r., poz. 1557) do dnia 15 września 2014 r., mogli składać wnioski o ustalenie prawa do zasiłku dla opiekuna na takich samych zasadach i w takiej samej kwocie (uprzednio 520 zł miesięcznie) jak świadczenie pielęgnacyjne przysługujące na podstawie przepisów ustawy o świadczeniach rodzinnych w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2012 r. Tego zasiłek nie przysługuje żadnym nowym osobom.

Mając na względzie wątpliwości przedstawione w piśmie Pana Rzecznika dotyczące rozbieżności, jakie ujawniły się w orzecznictwie sądów powszechnych przy wykładni przepisu art. 162 § 2 k.r.o., zasadne wydawałoby się rozważenie przez Pana Rzecznika wystąpienia do Sądu Najwyższego z wnioskiem o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego w trybie art. 83 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 roku o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1904 ze zm.).

Równocześnie pragnę poinformować, że Ministerstwo Sprawiedliwości rozważa także możliwość podjęcia prac legislacyjnych (w tym ewentualnie wprowadzenie nowej regulacji w procedowanych obecnie projektach ustaw) w celu wprowadzenia do art. 162 k.r.o. odpowiedniej zmiany, która eliminowałaby możliwość odmowy przyznania wynagrodzenia opiekunowi prawnemu, gdy sprawowanie opieki czyni co prawda zadość zasadom współżycia społecznego, zwłaszcza gdy na opiekunie prawnym ciąży ustawowy obowiązek alimentacyjny wobec osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie, ale nakład pracy opiekuna prawnego przy sprawowaniu tej opieki jest znaczny.

Zmiana przepisu art. 162 k.r.o. mogłaby przybrać następujące brzmienie:

- w art. 162 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Wynagrodzenia nie przyznaje się, jeżeli nakład pracy opiekuna jest nieznaczny lub gdy sprawowanie opieki jest związane z pełnieniem funkcji rodziny zastępczej. Wynagrodzenia nie przyznaje się także, gdy bezpłatne sprawowanie opieki czyni zadość zasadom współżycia społecznego, chyba że nakład pracy opiekuna jest znaczny, a opieka sprawowana jest prawidłowo.”

Będę bardzo wdzięczny za opinię Pana Rzecznika o ewentualnej interwencji legislacyjnej oraz za informację odnośnie do ewentualnej decyzji o wystąpieniu z wnioskiem do Sądu Najwyższego o rozstrzygnięcie zagadnienia prawnego.

Z wyrazami szacunku

Marcin Romanowski
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/